

Zo train je je kat

John Bradshaw • Sarah Ellis

Zo train je je kat

**Een praktische gids
om het leven van
je kat (en dat van jou)
prettiger te maken**

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

© 2016 John Bradshaw en Dr. Sarah Ellis Consultancy Ltd.

Oorspronkelijke titel *The Trainable Cat*

Oorspronkelijke uitgave Basis Books, New York

© 2016 Conny Sykora en Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Alle rechten voorbehouden

Vertaling Conny Sykora

Tekstredactie

en register Yulia Knol

Foto's binnenwerk Peter Baumber

Foto Sarah Ellis © Stuart Larter

Foto John Bradshaw © Alan Peters

Ontwerp omslag en binnenwerk Paul Pollmann

NUR 431

ISBN 978 90 468 2035 3

www.nieuwamsterdam.nl/ellis

INHOUD

Sarahs voorwoord	9
Johns voorwoord	13
Gebruikte terminologie	15
Inleiding	17
1 Hoe katten leren – En hoe we ze daarbij kunnen helpen	39
2 Wat is er nodig om je kat te trainen?	55
3 Onze trainingsfilosofie – De voornaamste vaardigheden	73
4 Hoe katten zich aanpassen aan het leven met een vreemde soort (wij!)	105
5 Katten en andere katten	125
6 Katten en andere huisdieren	149
7 Gekooide katten	167
8 Aanraken – Belediging of genoeg?	187
9 Vluchten, vechten of verstarren? – Katten verafschuwen stress (vooral bezoeken aan de dierenarts)	211
10 Vrije katten – De wijde wereld	233
11 Gordijnen aan flarden en bloederige kadavers – De minder prettige kanten van kattengedrag	261
Nawoord	291
Dankwoord	299
Noten	301
Literatuur	311
Register	313

OPDRACHT: VOOR SARAH'S GELIEFDE KAT HERBIE

Tijdens de laatste weken waarin ik aan dit boek werkte is mijn geliefde Herbie onverwacht gestorven. Ik wil dit boek graag aan hem opdragen, omdat ik zonder zijn inspirerende aanwezigheid niet de kennis, de vaardigheid en de energie had gehad om dit boek te voltooien. Ik hoop van harte dat hij een erfenis achterlaat – zodat ook andere eigenaars leren hoe ze hun katten kunnen helpen om te gaan met de voor- en nadelen van het samenleven met mensen en tegelijkertijd van dat bondgenootschap te kunnen genieten.

Herbie... jouw pootafdrukken staan voor altijd in mijn hart

Herbie was in veel opzichten een bijzondere kat; hier geniet hij intens wanneer Sarah hem onder zijn oksels kietelt.

SARAHS VOORWOORD

Het trainen van katten is iets waar ik toevallig in gerold ben. Als ik nu terugkijk op hoe het begon, realiseer ik mij dat ik toen een jaar of zeven moet zijn geweest – hoewel ik toen duidelijk niet wist wat voor invloed het op mijn latere leven zou hebben, noch op dat van mijn katten. Mijn moeder kocht voor ons gezin een jonge Burmees. Ik overstelpte dat katje met mijn genegenheid – het vormde het middelpunt van intensieve projecten waarmee ik bij de scouting het ‘dierenvriend’-insigne kon bemachtigen, van werkstukken voor teken- en schilderwedstrijden en van eindeloze gesprekken op school met vriendinnen, om maar enkele dingen te noemen. Claude, zoals het poesje heette, was heel aanhankelijk, dol op eten en heel actief – de perfecte combinatie van eigenschappen voor training. Binnen de kortste keren verlokte ik Claude tot klauterpartijen over ingewikkelde meubelopstellingen met lekkere hapjes die ik uit de koelkast bietste en rende hij opgewonden achter een hengelspeeltje aan dat ik met grote snelheid over hindernissen in de tuin trok; de hindernissen had ik gemaakt van onderdelen van mijn moeders wasrek. Mijn grootste truc was wel dat Claude vanaf de rugleuning van de bank op mijn schouder sprong als ik daar twee klopjes op gaf, en daar bleef balanceren terwijl ik voorzichtig door de kamer naar de vensterbank liep. Als ik vervolgens daar twee keer op klopte sprong hij daarop en wreef met zijn kop tegen mijn gezicht. De liefde die ik voor Claude voelde was absoluut wederkerig – hij sliep bij mij in bed en in mijn poppenbedjes en liep met me mee als ik de hond uitliet. Ik verloor Claude op mijn zesentwintigste verjaardag, toen hij negentien jaar oud was – en een belangrijk stempel op mijn leven had gedrukt, want tegen die tijd was ik al halverwege mijn PhD-onderzoek naar het gedrag van katten.

Behalve door mijn werk waarin ik me bezighoud met probleemgedrag bij katten kreeg ik door mijn onderzoek een goed inzicht in de problemen waarmee katten en hun eigenaars tegenwoordig te maken hebben – ik merkte dat maar heel weinig katten met plezier naar de dierenarts gaan, ontspannen in hun reismand zitten in de auto, enthousiast hun bek opendoen om ontwormingspillen te slikken of een nieuwe huisgenoot waarderen, hetzij kat, mens of hond. Als toegewijde katteneigenaar vond ik dat het mijn plicht was om te

zorgen dat mijn katten vanaf hun jeugd met zulke gebeurtenissen in hun leven konden omgaan. Ik ben geen professionele dierentrainer, maar ik heb het geluk gehad om samen te kunnen werken met enkele fantastische trainers die hun kennis en praktische vaardigheden met mij wilden delen en mij nu en dan lieten helpen bij het trainen (van pups).

Door die praktische ervaring te combineren met mijn kennis van katten en van leertheorie, kon ik training tot een vast onderdeel van het dagelijks leven van al mijn katten maken. Dankzij training konden mijn katten goed omgaan met vervelende situaties die zich in een kattenleven voordoen. Al snel kreeg ik positieve reacties; katteneigenaars die naast mij in de wachtkamer bij de dierenarts zaten merkten tot hun verrassing hoe kalm en ontspannen mijn katten in hun reismand zaten en de dierenarts verzuchtte altijd: 'Ik wou dat alle katten zo gemakkelijk waren als die van u.' Dat was het moment waarop ik besloot dat ik mijn katten altijd zou trainen.

Woody, de eerste kat die ik als volwassen eigenaar had, is dikwijls met mij verhuisd, en stak dankzij mijn voorbereidende training zelfs met mij de Ierse Zee over zonder ook maar een moment met zijn ogen te knippen. Later deelde een van mijn andere katten, Cosmos, die in dit boek veelvuldig voorkomt, zijn huis heel gastvrij met verschillende pleegkatten en accepteerde vervolgens Herbie als permanente medebewoner. Een paar jaar later leerden Cosmos en Herbie hun huis delen met een hond – de Jack Russell Squidge. Omdat ik wist dat ik ooit een hond wilde had ik mijn katten al op jonge leeftijd leren wennen aan honden die op bezoek kwamen, lang voordat we Squidge namen.

De meest recente nieuwe huisgenoot was baby Reuben, over wie ik nog het meest bezorgd was – tenslotte was er geen sprake van dat wij voor hem een 'nieuw baasje' konden zoeken als het mis zou gaan! Maar ik ben blij dat Reuben, nu een jaar oud, de volgende generatie van kattenliefhebbers in onze familie belooft te worden, en dat alle voorbereidende en nog steeds voortdurende training met de katten ervoor heeft gezorgd dat die genieten van zijn aanwezigheid; als Cosmos van buiten komt geeft hij Reuben dikwijls een miauwkje en begroet hij hem door even zijn kop tegen hem aan te wrijven.

Omdat training tot zulke goede resultaten voor mijn eigen katten had geleid, voelde ik een verplichting om reclame te maken – onder meer door een jaar lang een reeks 'hoe train ik mijn kat'-artikelen te schrijven voor een Engels kattentijdschrift. Die artikelen werden enthousiast ontvangen en ik rea-

liseerde me dat ze nog maar het topje van de ijsberg hadden getoond. Ik wilde dolgraag meer doen en overwoog om een boek te gaan schrijven over het onderwerp. In die periode werkte ik mee aan *The Secret Life of the Cat*, een reeks televisie-uitzendingen voor het BBC-documentaireprogramma *Horizon*, waar ik als een van mijn eerste opdrachten aan eigenaars leerde om hun kat eraan te laten wennen een halsband met gps te dragen. John, die ook aan het programma werkte, was daarbij aanwezig en tijdens het praten over het trainen van katten en het uitwisselen van ideeën ontstond het plan om samen een boek te schrijven. Hoewel het nooit mijn bedoeling was om katten te gaan trainen, heb ik kunnen vaststellen dat training zoveel positieve resultaten voor het welzijn van katten oplevert dat ik geïnspireerd ben geraakt om iedereen te laten zien hoe je katten kunt trainen.

JOHNS VOORWOORD

Zoals Sarah zegt ontstond het idee voor dit boek in 2013, toen wij elkaar leerden kennen in het ‘Kattenhoofdkwartier’ in het schilderachtige dorpje Shamyly Green, waar BBC’s *Horizon*-televisiedocumentaires over katten werden opgenomen. Ik moet bekennen dat ik eigenlijk nooit zo had nagedacht over het trainen van katten, totdat Sarah het idee opperde. Ik kende wat mensen die hun kat kunstjes hadden geleerd, onder wie iemand die enthousiast vertelde dat zijn kat op de bril van de wc sprong en de toiletpot gebruikte in plaats van een kattenbak (nee, over dat soort training gaat dit boek niet). Ik had ‘acterende’ katten gezien in tv-studio’s, waar ze zich niet erg op hun gemak leken te voelen, waarschijnlijk omdat ze erg ver van hun vertrouwde territorium waren. Ik wist dat katten uitstekend kunnen leren, ondanks hun reputatie van onafhankelijkheid en zelfredzaamheid. Onderzoek waaruit blijkt hoe katten leren dat ze ons kunnen manipuleren met hun gemiauw (hoofdstuk 4) had mij doen beseffen hoe goed katten hun gedrag aanpassen om zich te redden in de wereld waarin ze van ons moeten leven. Maar anders dan Sarah had ik nooit de conclusie getrokken dat huiskatten zouden kunnen – en zelfs moeten – leren hoe ze een gelukkiger leven konden leiden.

Iedereen weet dat een onopgevoede hond een last is voor zijn eigenaar en een gevaar voor zichzelf (hoewel er verschil van mening bestaat over wat de beste manier is om een hond te trainen). Ik heb nog nooit iemand horen klagen over een ‘onopgevoede’ kat – gelukkig voor henzelf zijn katten veel minder een maatschappelijk item dan honden. Maar in sommige delen van de wereld, vooral in Australië en Nieuw-Zeeland, beginnen er wetten te komen tegen ‘gevaarlijke katten’. Uiteraard niet om dezelfde reden waarom er wetgeving voor ‘gevaarlijke honden’ is ingevoerd – het veronderstelde gevaar betreft niet zo zeer mensen als wel de natuur. De wetenschappelijke onderbouwing van zulke wetten ontbreekt – ‘avondklokken voor katten’ hebben bijvoorbeeld geen eind kunnen maken aan de achteruitgang van sommige Australische buideldier-soorten – maar alleen al het bestaan ervan laat zien dat katten in de ogen van sommige mensen een onwelkome uitbreiding van de lokale fauna vormen, ook al hebben ze op veel plaatsen honderden, zelfs duizenden jaren deel uitge-

maakt van het landschap en lijkt de lokale fauna zich min of meer te hebben aangepast aan hun aanwezigheid.

Op veel plaatsen (niet alleen in Australië-Azië) bestaat een grote druk om katten vierentwintig uur per dag, zeven dagen van de week binnen te houden. Sommigen verdedigen dit als een manier om te voorkomen dat ze gaan jagen; anderen, waaronder dierenasielhouders, als een manier om katten te beschermen tegen auto's, predators (bijvoorbeeld coyotes in Noord-Amerika) en agressieve buurtkatten die hun het recht om vrij rond te lopen betwisten, soms zelfs het recht om uit hun eigen kattenluik naar buiten te komen. Ondanks die druk vinden wij het geen goed idee om katten te veroordelen tot een leven binnenshuis. Maar we erkennen dat in de situatie van bepaalde katten of eigenaars een leven binnenshuis beter is, of dat op zijn minst de nadelen van het naar buiten kunnen serieus worden afgewogen tegen die van een levenslange opsluiting in huis. Daarom suggereren we in dit boek een aantal manieren om met behulp van training deze dilemma's op te lossen – katten kunnen zich net als een goed opgevoede hond laten terugroepen als de eigenaar gevaren ziet die de kat niet kan herkennen; de omgeving in huis kan spannender worden gemaakt om tegemoet te komen aan de behoefte van de kat om op verkenning uit te gaan en dingen te onderzoeken; binnenkatten (of katten die zowel buiten als binnen leven) kunnen met hun eigenaar spelletjes spelen waarbij de jacht wordt geïmiteerd, waardoor (hopelijk) de instinctieve jachtdrift van katten vermindert; katten kunnen leren met hun eigenaar spelletjes te spelen die niet rechtstreeks te maken hebben met jacht, maar de relatie tussen de eigenaar en zijn kat verbeteren en waaraan ze allebei plezier beleven.

Ons uiteindelijke doel is om niet één maar twee vooroordelen weg te nemen: ten eerste dat katten niet te trainen zijn; ten tweede dat katten geen baat hebben bij training. We hebben altijd al geweten dat de eerste opvatting aantoonbaar onjuist is. Wat het tweede punt betreft denken wij dat het welzijn van katten in de toekomst afhangt van een fundamentele verandering van de moderne houding die van alle huisdieren eist dat het een soort 'modelburgers' zijn. De tijden waarin honden mochten gaan en staan waar ze wilden zijn al lang voorbij, in elk geval in het Westen; voor katten lijkt een overeenkomstige situatie snel dichterbij te komen. Wij pleiten er absoluut niet voor dat katten op honden gaan lijken – beide diersoorten verschillen van elkaar als dag en

nacht wat betreft hun aard en fundamentele eisen voor een gelukkig leven, wat (misschien té) simpel samengevat kan worden als: 'Honden hebben hun baas nodig, katten hun ruimte.' Het soort training dat wij voor katten bepleiten lijkt volstrekt niet op de 'gehoorzaamheidstraining' die in de meeste hondenboeken beschreven wordt. Het gaat er veel meer om dat katten geholpen worden om zich aan te passen aan de eisen die wij in toenemende mate aan ze stellen en waarmee katten altijd maar zelf moesten zien om te gaan.

Wij hopen dat katten ons op hun manier dankbaar zouden zijn als ze ons boek hadden kunnen lezen.

Gebruikte terminologie

Als dit een wetenschappelijk boek was, zouden we naar mensen verwijzen als naar 'hij' en 'zij'. Maar we kwamen al snel tot de conclusie dat dit taalgebruik totaal onge-schikt was voor een boek dat bedoeld is om de band tussen individuele eigenaars en hun unieke, individuele kat te bevorderen; het leek heel raar om niet het persoonlijkere 'hij' of 'zij' voor zowel mensen als katten te gebruiken (en in de vs gebeurt dat ook in de wetenschappelijke literatuur steeds meer). Maar het boek zou onleesbaar worden als we telkens 'hij/zij' moeten gebruiken omdat we niet weten of je een kater of een poes hebt die je wilt trainen. Om die reden is ervoor gekozen om naar de kat consequent te verwijzen als naar 'hij' (wees niet beledigd, poezendames).

De elf hoofdstukken volgen allemaal dezelfde opzet. Elk hoofdstuk begint met een algemene inleiding op de manier waarop katten de wereld zien, met betrekking tot het onderwerp van dat hoofdstuk, en die is hoofdzakelijk geschreven door John. Daarop volgt het voornaamste deel van het hoofdstuk, waarin beschreven wordt hoe dat onderwerp door middel van training aan te pakken is, en die gedeelten zijn geschreven vanuit Sarahs perspectief (omdat zij de trainer is) en overal waar je dus 'ik' of 'mij' of 'mijn' leest, verwijst dat naar Sarah. Gemakshalve staan ook verwijzingen naar eigenaars in de hij-vorm – dat zou je kunnen zien als een verschrikkelijk cliché, maar we willen niet seksistisch zijn: het houdt de boel simpel. Aan vrouwelijke kattenbezitters van wijfjeskatten bieden we onze oprechte verontschuldigen aan.

Misschien gaat onze personificatie van katten voor sommige lezers niet ver genoeg. Omdat we Britten zijn (Sarah is Schotse en John een Engelsman) houden we ons

vervolg

aan de traditie en noemen we katten 'huisdieren' en de mensen bij wie ze wonen 'eigenaars'. We volgen niet de toenemende tendens in de vs en elders om naar huisdieren te verwijzen als 'gezelschapsdieren', en naar hun eigenaars als 'beschermer'. Voor ons houdt het hebben van een huisdier – het 'eigenaar zijn' – verantwoordelijkheid in en zeker niet het recht om een kat te behandelen als een soort bezielde eigendom. We zijn bang dat het woord 'beschermer' een wettelijke status inhoudt die voortkomt uit een mentaal gebrek bij het dier – niet bepaald een geschikte manier om de relatie tussen een kat en de persoon die voor hem belangrijk is weer te geven. 'Verzorger', ook een suggestie die we zijn tegengekomen, lijkt te onpersoonlijk, te terloops, en is meer geschikt voor de toegewijde personen die in asiels werken. 'Kattenouder' is te antropomorf, zeker voor ons als biologen voor wie dit begrip wordt gekenmerkt door (hoewel niet beperkt is tot) een genetische relatie tussen ouders en nakomelingen. Dus voor sommige lezers zijn we schaamteloos níét politiek correct – we durven onomwonden en zonder schaamte te zeggen dat we eigenaar zijn van onze katten, omdat we van mening zijn dat onze katten, zij het op een iets andere manier, ónze eigenaar zijn!

INLEIDING

Waarom zou iemand een kat willen trainen? (en waarom katten geen honden zijn en al helemaal geen mensjes)

Wie traint er in hemelsnaam katten? Getemde leeuwen en tijgers vormden vroeger een vaste circusattractie, totdat het publiek daartegen begon te protesteren. Huiskatten die kunstjes vertonen lijken aanvaardbaarder: Moskou kent een Kattentheater, en de Amazing Acro-Cats zijn voortdurend op tournee door de VS als ze niet figureren in films of op de tv. Maar waarom zou iemand zijn gezelschapsdier willen trainen, behalve dan misschien om zijn vrienden te laten zien wat zijn kattenmaatje allemaal kan?

De bedoeling van dit boek is serieuzer: we willen laten zien hoe training niet alleen de relatie tussen kat en eigenaar kan verbeteren, maar ook het welbevinden van de kat zelf. Dat wil niet zeggen dat training niet ook gewoon leuk kan zijn – dat is zeker zo, zowel voor jezelf als voor je kat – maar het verschil is dat je een blijde kat krijgt die goed in zijn vel zit, geen circusdier.

Doordat ze ons leven zijn gaan delen moeten katten opgewassen zijn tegen allerlei problemen die het dagelijks leven met zich meebrengt. Ze hebben er moeite mee dat mensen verschillende gedaanten en maten kunnen hebben, dat mannen, vrouwen en kinderen er verschillend uitzien en zich verschillend gedragen. Veel katten vinden het lastig om onder één dak te leven met honden of zelfs met andere katten. Ze haten het gevoel gevangen te zitten en begrijpen niet dat we hen soms voor hun eigen bestwil even stevig vast moe-

ten houden, bijvoorbeeld als we ze medicijnen moeten geven. Ze gaan niet graag mee naar onbekende plaatsen, waar ze het gevoel hebben dat er gevaar kan dreigen. Hoewel het erop lijkt dat sommige katten over een aantal van die situaties heen kunnen stappen, raken de meeste erdoor van slag. Met behulp van de duidelijke oefeningen die in dit boek worden beschreven, kun je het leven voor je kat gemakkelijker maken – en wie heeft dat nu niet over voor zijn dierbare kameraadje? We verwachten tegenwoordig meer van onze katten dan ooit tevoren, en trainen is de beste manier om katten te helpen met die eisen om te kunnen gaan.

Hondenbezitters weten dat honden te trainen zijn, maar het idee van training komt bij kattenbezitters zelden op. Nu is het een absoluut gegeven dat een ongetrainde hond een bedreiging kan vormen voor zichzelf en de mensen met wie hij leeft, terwijl duizenden jaren lang niemand bewust heeft geprobeerd om katten te trainen. Maar dat iets niet noodzakelijk is betekent niet dat het onmogelijk is. Dat maar weinig mensen zich de moeite getroosten om hun kat te trainen wil niet zeggen dat het sturen van kattengedrag een soort zwarte magie is, alleen uitvoerbaar door een select groepje van beroepstrainers. Integendeel, alle katten winnen erbij als we ze leren hoe ze beter om kunnen gaan met lastige situaties, zoals een pilletje slikken of in de reismand zitten. En als we ons realiseren dat katten anders denken dan honden, is het trainen van een kat eigenlijk bijzonder eenvoudig.

In principe leren katten ongeveer op dezelfde manier als honden – of eigenlijk als alle zoogdieren – maar de manier waarop ze de wereld om hen heen onderzoeken en ervaren is volstrekt anders. Dat komt deels door de manier waarop hun zintuigen de omgeving waarnemen, die er, hoe vreemd dat ook klinkt, voor een kat heel anders uitziet dan voor ons. Maar het komt vooral door de bijzondere manier waarop katten de informatie die ze via hun zintuigen ontvangen interpreteren en hoe ze daar vervolgens op reageren; dat verschilt enigszins van de manier waarop honden dat doen en nog meer van ons eigen gedrag. Veel eigenschappen die katten tot katten maken – hun onafhankelijkheid, hun afschuw van elke vorm van rustverstoring of sociale verandering, hun fascinatie voor de jacht – is volstrekt begrijpelijk als we hun ontwikkeling van wilde predator tot huisdier begrijpen.

Overall ter wereld komen gedomesticeerde katten voor. Wereldwijd zijn er drie keer zoveel katten als honden en hoewel veel van die katten geen eige-

naar hebben, zijn katten als huisdier in de meeste landen minstens zo populair als honden. Maar alleen al het gegeven dat sommige katten een eigenaar hebben en de grote meerderheid niet, suggereert dat katten als soort nog niet volledig gedomesticeerd zijn. Katten staan erom bekend dat ze tamelijk onafhankelijk zijn, heel anders dan honden die een veel grotere emotionele afhankelijkheid tonen. Dat wil niet zeggen dat katten koud en ongevoelig zijn, zoals sommigen ons willen doen geloven, alleen dat ze minder geneigd zijn om altijd en overal hun gevoelens te tonen. En ze zijn over het algemeen veel gemakkelijker te houden dan honden, omdat ze niet uitgelaten hoeven te worden, en heel goed een paar uur achtereen alleen kunnen zijn, wat veel honden heel vervelend vinden (hoewel maar weinig hondenbezitters zich dat lijken te realiseren).

Tienduizend jaar geleden waren er geen gedomesticeerde katten, alleen maar zo'n dertig soorten kleine wilde katten en een handvol grote katachtigen die in verschillende delen van de wereld leefden. Al die katten, van de imposante leeuw tot de kleine zwartvoetkat, stammen af van de allereerste kattensoort die tien miljoen jaar geleden leefde, *Pseudaelurus*. Als we de geschiedenis vooruitspoelen tot twee miljoen jaar geleden zien we het ontstaan van de verschillende soorten wilde katten die tegenwoordig nog steeds op aarde voorkomen. Een van die groepen evolueerde in Zuid-Amerika, en daartoe behoren de ocelot, de geoffroykat en de jaguarundi of wezelkat (die qua uiterlijk en levenswijze meer op een otter lijkt dan op een kat). Een andere groep koloniseerde Centraal- en Zuid-Azië; daartoe behoorden de manool of Pallaskat – die vroeger werd beschouwd als een mogelijke voorouder van de langharige gedomesticeerde kattenrassen, totdat DNA-onderzoek dat weerlegde – en de Aziatische luipaardkat, waaruit het moderne Bengaalse 'ras' gedeeltelijk afkomstig is.¹

Meer naar het westen toe evolueerde een andere groep katten die zich over Europa verspreidden. Daartoe behoorde onder andere de voorouder van alle moderne huiskatten, de wilde kat *Felis silvestris*. Deze soort komt in heel Afrika, het westelijke deel van Azië, en in Europa voor – inclusief de Schotse Hooglanden, waar de enige Britse populatie van wilde katten nu op de rand van uitsterven verkeert. De eerste betrouwbare vermeldingen van echte gedomesticeerde katten zijn afkomstig uit Egypte, ongeveer zesduizend jaar geleden, maar waarschijnlijk was het domesticatieproces al enkele duizenden

jaren eerder begonnen, bewerkstelligd door een belangrijke gebeurtenis in onze eigen ontwikkeling naar beschaving: de evolutie van de huismuis.²

De huismuis is waarschijnlijk parallel aan de ontwikkeling van een nieuwe voedselbron ontstaan: de voorraden granen en noten die onze voorouders aanlegden toen ze van het nomadische bestaan van jager-verzamelaar overschakelden naar dat van sedentaire landbouwer en voedsel opsloegen om perioden van schaarste te overleven. Het pottenbakken was nog niet uitgevonden en in de manden, zakken en potten van geweven vezels, huiden of leem had het ongedierte vrij spel. Honden waren al duizenden jaren eerder gedomesticeerd, maar zij schijnen van weinig nut te zijn geweest in de strijd tegen muizen en andere knaagdieren die zich te goed deden aan de ongekende voedselconcentraties die het gevolg waren van de veranderde leefwijze van de mens. In dit scenario pasten wilde katten, die even onvermijdelijk werden aangetrokken door de nieuwe concentraties knaagdieren als die laatste door de voorraden granen en noten.

De eerste cultuur die geteisterd werd door knaagdieren was vermoedelijk die van de Natufiërs, een volk dat ongeveer tienduizend jaar geleden het oostelijke Middellandse Zeegebied bewoonde, en dat het huidige Libanon, Israël, Palestina, Jordanië en Syrië omvatte. Hoogstwaarschijnlijk ontwikkelden de wilde katten in dit gebied zich tot de eerste gedomesticeerde katten, een theorie die gesteund wordt door het DNA van de moderne huiskat, dat meer overeenkomt met dat van wilde katten uit het Midden-Oosten dan met het DNA van de wilde katten die tegenwoordig voorkomen in Europa, India of zuidelijk Afrika.

Honderden, misschien wel duizenden jaren lang hebben deze katten de menselijke nederzettingen alleen bezocht om er op muizen te jagen en trokken ze zich in het wild terug om te slapen en hun jongen groot te brengen – een leven dat veel overeenkomt met dat van de moderne stadsvossen, behalve dat de pogingen van de katten om de knaagdieren te bestrijden zeer gewaardeerd werden. De wilde kat en de huiskat ontwikkelden zich waarschijnlijk voor het eerst in verschillende richtingen toen een paar onverschrokken individuen die minder schuw waren tegenover mensen dan de rest, zich ook buiten de jachtpartijen blijvend in de dorpen vestigden. Misschien werden ze daartoe aangemoedigd doordat ze in de menselijke nederzettingen een veilige plek vonden om te slapen en hun jongen te baren. In de loop van een aantal genera-